

Beleids- begroting

2024 - 2027

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt Ambtelijk

L. De Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zien we voor 2024?

Vitale winkel- en horecastructuur

Afgelopen jaren hebben wij te maken gehad met de opmars van het online winkelen. Deze ontwikkeling had nadelige effecten voor de fysiek winkels, met ondermeer leegstand als resultaat. Begin 2023 waren er voor het eerst meer online winkels dan fysieke winkels. Deze ontwikkeling lijkt echter af te vlakken. Consumenten weten ook de fysieke winkel weer te vinden en de omnichannel winkelervaring (*via diverse kanalen, zoals fysieke winkels, online platforms en mobiele apps*) wordt een belangrijkere trend. Tegelijkertijd hebben ook retailers en horecaondernemers te maken met stijgende kosten en personeelstekorten.

Wij dragen bij aan een vitale winkel- en horecastructuur op regionaal, stedelijk en wijk/buurniveau door op tijd in te spelen op trends en ontwikkelingen in de detailhandel/retail/horeca sector.

Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

Samen met de Twente Board en stakeholders in Twente werken wij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Bedrijven vormen daarvan een belangrijke pijler. Een belangrijk deel van de economie in de regio is er direct en indirect aan verbonden. Vitale, toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de economische toekomst. In de huidige tijd van snelle kaveluitgifte is het zaak om voldoende bedrijfsruimte te bieden. Bovenal moeten de terreinen goed aansluiten bij de vestigingseisen en -wensen van de bedrijven. En inspelen op trends hierin zoals robotisering, circulariteit, 3D-printing, groei van ZZP'ers en microbedrijvigheid, e-commerce etc. Regionaal zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de programmering van bedrijventerreinen. In het verleden stonden de programmeringsafspraken voornamelijk in het teken van het voorkomen van overaanbod aan nieuwe plannen. Door snel veranderende marktomstandigheden is de situatie gekanteld. Er zijn nu juist zorgen over de beschikbaarheid van voldoende bedrijfsruimte. Bovendien staan wij voor grote maatschappelijke opgaven en zijn er meer functies die om ruimte vragen. Wegens deze ontwikkelingen kennen de nieuwe regionale programmeringsafspraken een vernieuwende insteek: adaptief, flexibel en ambitieus.

Tegelijkertijd moeten wij er voor zorgen dat de bestaande werklocaties toekomstbestendig zijn; duurzaam ingericht en interessant voor de vestiging van nieuwe bedrijven. Maar ze moeten ook mogelijkheden bieden voor uitbreiding van bestaande bedrijven. Dit vraagt blijvende aandacht voor vernieuwing van bestaande en verouderde (deel)locaties.

Vrijtijdseconomie

Wij zien groeiende aandacht voor de verbetering van de vitaliteit bij onze inwoners, een verdere integratie van de cultuurhistorie in de samenleving, de beleefbaarheid van het landelijk gebied, het verstevigen van de koppeling stad en omgeving en het stimuleren van bedrijven in de vrijetijdseconomie. De routenetwerken dragen in belangrijke mate bij aan een aantrekkelijke en beleefbare woonomgeving voor bewoners en bezoekers en stellen het bedrijfsleven in staat economische waarde te creëren. De komende jaren ligt er een belangrijke opgave om de recreatieve routes in zowel Hengelo als in de andere Twentse gemeenten in kwalitatieve en kwantitatieve zin op orde te houden. Ook ligt er een kans op verdere ontwikkeling en innovatie van de routes en de digitale portal om inwoners en bezoekers ook in de toekomst te blijven bedienen. Hiervoor heeft Routenetwerken Twente een visiedocument opgesteld die de komende jaren zal worden gerealiseerd.

Het Recreatieschap Twente (RT) streeft naar een toekomstbestendig en breder gebruik van de Twentse parken, waar ook veel inwoners van Hengelo gebruik van maken. Er liggen kansen, door de parken voortdurend aantrekkelijker te maken voor het publiek en in te spelen op trends en ontwikkelingen in de toeristisch recreatieve sector.

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2023-2026
- [Twente 2023-2026 Horecavisie \(2017\)](#)
- Detailhandelsvisie (2012)
- Nota Vrijtijdseconomie Hengelo (2011-2021) Twente Werkt (2011-2021)
- Twente werkt (2014)
- Werk maken van werk (2017)
- Nota grondbeleid (2017)
- Grondprijzennotitie (2020)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Visie Routenetwerken Twente (2022)
- Perspectief Vrijtijdseconomie Twente 2030 (2022)
- Regiodeal (2023)
- Strategienota Twente Board 2022

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente

Het RBT heeft tot taak het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling bruto grootte ongeveer 180 hectare.

Twente Board

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken. De Twente Board, waarvan de Twente Board Development de uitvoerende organisatie is (voorheen Regio Twente), levert een belangrijke bijdrage aan de positionering van Twente als vooraanstaande toptechnologische regio, zowel landelijk als in Europa. Ze faciliteert en versterkt de samenwerking in de regio. Niet alleen tussen de veertien gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren en samenwerkingspartners van de gemeenten. De Agenda voor Twente en het Strategisch plan 2020-2025 van de Twente Board en wijze waarop daarin wordt samengewerkt, zijn daarbij richtinggevend.

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken, recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen.

Wat willen we bereiken?

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 Hengelo kent meer banen, ook voor eigen inwoners

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	50.702(2019)						
	51.225(2020)						
	51.380(2021)						
	52.101(2022)	52100	52.200	52.300	52.400	52.500	52.600
Percentage van in Hengelo werkzame personen dat ook in Hengelo woont (%)	37%(2018)	37%	37,50%	38,00%	38,25%	38,50%	38,50%

3.1.2 Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Peilwaarde (jaar):	Jaarstukken		Streefwaarden begroting:			
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal)	8.816(2019) 8.096(2020) 7.809(2021) 7.500(2022)	7.500	8.200	8.250	8.300	8.300	8.350

Wat gaan we daarvoor anders doen in 2024?

De doelen:

3.1.1. Hengelo kent meer banen, ook voor eigen inwoners

3.1.2. Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de Hightech Systemen en Materialen (HTSM).

- Onze bedrijventerreinen zijn belangrijke vestigingsplaatsen voor bedrijven en voor onze werkgelegenheid, bijna 45% van alle banen in Hengelo vind je namelijk op één van onze bedrijventerreinen. Bij een aantal bedrijventerreinen zien wij de komende jaren (een vorm van) revitalisering c.q. herstructurering aankomen. Herstructureringen vragen zeer forse (overheids-)investeringen. Hiertoe hebben wij het onderzoekstraject 'investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen' ingezet. Samen met de ondernemersverenigingen op onze bedrijventerreinen maken wij inzichtelijk op welke bedrijventerreinen welke maatregelen de komende jaren nodig zijn om herstructurering te voorkomen en ze toekomstbestendig te maken. Toekomstbestendigheid raakt de aspecten klimaat, duurzaamheid, economische structuur, fysieke kwaliteit, sociaal weefsel en profilering en promotie. Uit het onderzoek zal blijken welke investeringen de komende jaren nodig zijn. Gewerkt wordt aan het ambitiedocument (de feitelijke 'investeringsgerichte aanpak' met gezamenlijke doelstellingen) met een bijbehorend uitvoeringsprogramma (acties, projecten en programma's op korte en langere termijn). Het ambitiedocument wordt in 2024 aan de raad voorgelegd. (24-NB-3.1) (24-NB-3.2)
- Gezien de zorgen over de beschikbaarheid van voldoende bedrijfsruimte verkennen wij de mogelijkheden voor het toevoegen van nieuwe bedrijfsruimte of het herstructureren op bestaande terreinen. In dat kader volgen wij de ontwikkelingen rondom Businesspark XL 2.0 in Almelo nauwlettend, omdat wij dat in samenhang willen bezien met onze eigen (mogelijk te ontwikkelen) bedrijvenlocaties. Om op regionale schaal vraag en aanbod op elkaar af te stemmen wordt een traject opgestart om te komen tot een regionale ruimtelijk-economische visie (REV), waarbij als input de (in opmaak zijnde) lokale economische bouwsteen wordt gebruikt.
- Wij bereiden de verkoop van een bedrijfskavel aan het Walkatenplein voor. Het perceel is circa 5 hectare groot en heeft al de juiste bestemming met bebouwingsmogelijkheden. Er spelen meerdere belangen bij de totstandkoming van de verkoop van het perceel. Deze zullen goed in kaart worden gebracht zodat dit goed op elkaar wordt afgestemd zodat dit kan leiden tot een verkoop.
- Wij onderzoeken op welke wijze wij Frans op den Bult kunnen faciliteren bij het realiseren van een Clean Energy Hub en een e-truck laadstation.
- Wij hebben een proactieve opstelling bij leegstand van kantoor/bedrijfspanen door het onder de aandacht brengen van deze panden bij potentiële vestigers of door ruimte te creëren voor herstructurering, functieverandering/transformatie of sloop.
- Samen met de gemeente Enschede gaan wij de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone de komende jaren vormgeven. In deze gebiedsontwikkeling komen diverse ruimtelijk economische aspecten samen. Zie ook programma 8.
- Uit de retailanalyse (2020) is gebleken dat wij de komende periode grotendeels kunnen vasthouden aan de basiskeuzes en beleidsopgaven zoals beschreven in de vigerende beleidsdocumenten (detailhandelstructuurvisie, horecavisie en nota Vrijtijdseconomie) en de koersdocumenten voor de binnenstad en Hart van Zuid. Wij willen de retailstructuur in Hengelo toekomstbestendig krijgen en houden. Op basis van de vigerende beleidsdocumenten, recente retail ontwikkelingen en de retail analyse (2020) zien wij voor de komende periode retail thema's zoals de aanpak van leegstand en het verhogen van de vitaliteit die aandacht vragen en nader uitgewerkt moeten worden. Hierbij zoeken wij voor de

thema's binnenstad en Hart van Zuid zoveel mogelijk de inhoudelijke en procesmatige afstemming met de omgevingsvisies voor de verschillende gebieden in Hengelo.

- Wij onderzoeken in samenwerking met Routenetwerken Twente en Hengelo Promotie hoe wij bestaande recreatieve routes kunnen opwaarderen en nieuwe routes kunnen exploiteren. Focus ligt hierbij op de verbinding stad en omgeving en op de verbinding binnenstad/Hart van Zuid. Wij geven hiermee uitvoering aan de ambities uit de omgevingsvisies Hengeloos Buiten en Hart van Hengelo, waarin het sociale (ontmoeting, beleving, gezondheid), economische en cultuurhistorische belang van recreatieve routes wordt onderstreept voor het aantrekken en behouden van talent.

Wat blijven we doen?

Economische ontwikkeling

- Uitvoering geven aan de programmalijnen uit de Agenda voor Twente en strategie Twente Board.
- Uitvoering geven aan Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad.
- Wij blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met het WTC Twente, Novel-T (Kennispark Twente), OostNL, High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid). Waar mogelijk blijven wij focus houden op maatregelen die het effect van de coronacrisis zoveel mogelijk dempen. Wij zetten in op HTSM en waar mogelijk is leggen we verbindingen (ook over de grens).
- Met binnenstadpartners en ondernemers werken wij aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten. Dit doen wij door uitvoering te geven aan Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad, beleid te maken over de economische structuur in Hengelo en Twente en de Binnenstadsmonitor periodiek te actualiseren. Daarnaast blijven wij inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekking van ondernemers/investeerders passend bij de gebiedsprofielen. Verder blijven wij de ondernemers BIZ organisatie in de binnenstad (SCH) actief ondersteunen.
- Monitoren van het functioneren van de verschillende retailgebieden en themagericht blijven kijken naar structurele veranderingen in het retaillandschap. In samenspraak blijven met stakeholders om te bezien in hoeverre er reële transformatiemogelijkheden zijn.
- Om economische structuurversterking voor Hengelo binnen Twente vorm te geven is de Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS) leidend. Deze BOSS vraagt niet alleen om regionale inbedding richting de Twente Board maar blijft de komende jaren ook vragen om een gemeentelijke inbedding.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Bestaande bedrijfslocaties verder ontwikkelen en onderhouden en/of herstructureren en verduurzamen.
- Verkoop van bedrijfspavementen op de bedrijventerreinen.
- De ontwikkeling van onder meer de Cleantech Campus The Green Box (Eaton terrein) faciliteren. The Green Box beoogt een Europees technologie, ondernemers- en wetenschapscampus te worden die zich toelegt op de ontwikkeling van haalbare en betaalbare oplossingen voor schone energie. The Green Box ontwikkelt zich tot de nieuwe thuisbasis voor startups, scale-ups, en onderzoeks- en ontwikkelingsgroepen die zich bezighouden met de transitie naar schone energie.
- Actualisering van de bedrijventerreinenaanpak. Aandacht houden voor mogelijke revitalisering onder meer waar vertrekkende bedrijven tot lege plekken leiden. Samen met ondernemersverenigingen inzicht krijgen in wat de bedrijventerreinen de komende jaren nodig hebben om toekomstbestendig te blijven c.q. te worden.

Economische promotie

- Wij versterken de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. Wij promoten Hengelo als economische vestigingsplaats.
- De regionale acquisitie voor economische activiteiten in Logistiek en High Tech Systems en Materials.
- Om Hengelo te promoten blijven wij het stadsverhaal van Hengelo met de bijbehorende kernwaarden (DNA), de positionering binnenstad/merkwaarden en het (economisch) aanbod van Hengelo of het nu gaat om de binnenstad, Hart van Zuid, de winkelgebieden, de bedrijventerreinen en de evenementen bekend maken bij verschillende doelgroepen (investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers). Wij willen de herkenbaarheid, bekendheid en het uitdragen van het stadsverhaal met het bijbehorende aanbod verbeteren.
- Subsidiëren van Hengelo Promotie voor stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening. Om de binnenstad ook levendig en bruisend te houden zal er in samenwerking met Hengelo Promotie een verkenning worden gedaan naar een meerjarige subsidierelatie met Hengelo Promotie met als doel meer zekerheid en continuïteit te kunnen bieden aan organisatoren van evenementen.
- Marketing en communicatie voor Hengelo met als prioritaire gebieden de binnenstad en Hart van Zuid. In 2023 vindt er een herijking plaats van de citymarketingstrategie.
- Het Hengelose stadsmerk dat in 2020 is vastgesteld gebruiken als terugkerend beeld in de marketing en communicatie.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Wij koesteren onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Wij werken intensief samen met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau. Concreet betekent dit dat wij sterk blijven inzetten op het leggen en onderhouden van contacten met deze partijen.
- Vanuit economische duurzaamheid willen wij het juiste bedrijf op de juiste locatie huisvesten.
- Wij bevorderen ondernemerschap door regelgeving te vereenvoudigen en regeldruk te verlagen.
- Wij hanteren de gemeentelijke kaders en uitgangspunten zoals beschreven in het uitwerkingsplan evenementen voor de subsidiebeschikking aan Hengelo Promotie.
- Belastingen (laten) innen, zoals toeristenbelasting.
- Het organiseren en aansturen van de kermis.
- Het organiseren en aansturen van de (week)markt.
- Deelname aan het regionale acquisitie en accountmanagersoverleg.

Wat mag het kosten?

Taakveld	Saldo rekening 2022	Saldo begroting 2023	Lasten begroting 2024	Baten begroting 2024	Saldo begroting 2024	Verschil 2024 - 2023
3.1 Economische ontwikkeling	-243	-395	509	-	-509	-114
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-147	-126	2.028	1.861	-166	-40
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-145	-209	642	460	-182	27
3.4 Economische promotie	-485	-547	948	312	-636	-89
Totaal 3 Economie	-1.020	-1.278	4.127	2.634	-1.494	-216

Taakveld	Saldo begroting 2024	Saldo begroting 2025	Saldo begroting 2026	Saldo begroting 2027
3.1 Economische ontwikkeling	-509	-509	-509	-509
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-166	-166	-216	-216
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-182	-182	-182	-182
3.4 Economische promotie	-636	-636	-636	-636
Totaal 3 Economie	-1.494	-1.494	-1.544	-1.544

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 114.000 nadeel)

Wij hebben hogere lasten begroot van € 95.000 wegens de verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan Recreatieschap Twente (23-FP-5.9) voor economische ontwikkeling. Deze verhoging is veroorzaakt wegens autonome ontwikkelingen en veranderingen in organisatie, samenwerking en intensivering van beleid. Het resterend verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

3.4 Economische promotie (€ 89.000 nadeel)

Wij hebben hogere lasten begroot van € 88.000 wegens de verhoging van de subsidiebijdrage aan Hengelo Promotie (23-FP-3.1). Deze structurele verhoging wordt veroorzaakt door door externe oorzaken zoals, inflatie, hogere huisvestings- en energielasten, accountantskosten, en stijgende kosten voor het organiseren van evenementen en marketing en communicatie. Het resterend verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsindexatie en toerekening van uren.

Risico's

Een belangrijk risico voor nieuwe bedrijven om zich te vestigen zijn hogere bouwkosten en rentes. Ook zien we signalen dat consumentengedrag verandert vanwege financiële onzekerheid als gevolg van de hoge inflatie. De hoge investering en onzekerheid van inkomsten kan bedrijven terughoudend maken om zich nieuw te vestigen.

Een ander actueel risico voor de groei van Hengelose economie is de schaarste in bouwgrond. Voor de beperkte ruimte die er is zijn verschillende claims. Grond wordt ingezet voor onder andere woningbouw, bedrijvigheid en voor duurzame ontwikkelingen, allemaal thema's waarop we ambitieuze doelstelling hebben. Ook woningbouw en duurzame energie zijn noodzakelijk voor de economie. Naast grond zijn ook de aansluitingen op het stroomnet en water schaars. Ook in Hengelo staan de aansluiting voor nieuwe bedrijven onder druk. De schaarste vraagt om een omslag in het denken en aanpak voor groei. Meer investeren in herstructureren en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. De rol van de gemeente verandert, we moeten meer het voortouw nemen in de ontwikkeling. Het risico is dat we niet tijdig deze verandering kunnen maken, waardoor bedrijven wegtrekken.

Samenwerking voor een sterke regionale economie is erg belangrijk, ook daar profiteert Hengelo van. Het risico is dat de verschillende belangen en visies van gemeenten, Provincie en ondernemers niet op één lijn liggen, waardoor het proces van ontwikkeling vertraagt.

De risico's van de grondexploitaties die binnen programma 3 vallen staan beschreven in paragraaf 6.4 grondbeleid.